

Trnavský samosprávny kraj

KNÍŽNIČNÝ SPRAVODAJCA

Časopis pre verejné knižnice TTSK

*Dobrovoľníci v knižniciach
Trnavského samosprávneho kraja*

*Práca s regionálnou literatúrou
v Galantskej knižnici za roky 2007 - 2011*

Novinky pre knihovníkov:

*Slovenské e-knihkupectvá
Výskum Čítanie mládeže v trnavskom kraji*

Zo života Krajskej pobočky SSK v Trnave

Z regiónov:

*Krátke správy zo Žitnoostrovej knižnice v DS
Letné a jesenné podujatia v Galantskej knižnici*

Boli sme na Veľtrhu pre seniorov

Podme spolu do knižnice

Neskorý zber v krásnom zapadákov

Za Irenkou Orbánovou

Priestorové vybavenie obecných knižníc

Novinky z regiónu

Ročník: 38

Číslo: 2

Trnava 2011

DOBROVOĽNÍCI V KNIŽNICIACH TRNAVSKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA

Verejnosťou tohto roku snád' viac ako inokedy rezonujú pojmy dobrovoľník, dobrovoľníctvo. Dôvodom je skutočnosť, že rok 2011 je Európskym rokom dobrovoľníctva. Rozhodla o tom Rada Európskej únie v novembri v roku 2009. Témou môjho príspevku je krátky exkurz o podobách a spôsoboch dobrovoľníctva v prostredí knižníc Trnavského samosprávneho kraja.

Pojmy dobrovoľník – dobrovoľníctvo sú pomerne široké a majú mnoho výkladov. Siahajú hlboko do histórie, od stredoveku cez nástup kapitalizmu, až do súčasnosti. Dobrovoľníctvo, tak ako ho chápeme v knižniciach, je práca, ktorú dobrovoľníci vykonávajú bez nároku na odmenu buď' jednorázovo - napr. pri príležitosti rôznych literárnych festivalov, alebo pravidelne, často aj niekoľkokrát týždenne, pri každodennej prevádzke v knižnici. Z tohto hľadiska, pri menšom prieskume v našich knižniciach, môžeme dobrovoľnícku činnosť rozdeliť do 3 oblastí:

1. Termín knižovnícky: Dobrovoľní knižovníci v neprofesionalizovaných knižniciach. V trnavskom kraji je 200 knižníc s neprofesionalizovaným knižovníkom, dobrovoľný knižovník často nedostáva za svoju prácu v knižnici mzdu, ale napríklad len ročnú odmenu. Často je táto odmena len symbolická a niekedy aj žiadna, ak nerátame slovné poďakovanie a potľapkanie po pleci. Knižovníci vykonávajú túto prácu určite nie z finančných dôvodov, ale z lásky ku knihám, ku knižniciam, či z úcty k vzdelaniu. Preto som toho názoru, že aj dobrovoľných knižovníkov v neprofesionalizovaných knižniciach môžeme s plnou vážnosťou označiť za dobrovoľníkov v modernom chápaní.

2. Chápanie dobrovoľníctva zmysle zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti: V rámci tohto aktívneho opatrenia trhu práce sú podľa § 52a poskytované príspevky na vykonávanie aktívnej činnosti formou dobrovoľníckej služby. Dobrovoľnícka služba je forma aktivácie uchádzača o zamestnanie vykonávaním dobrovoľníckej činnosti, ktorej cieľom je získanie praktických skúseností pre potreby trhu práce. Počas vykonávania dobrovoľníckej činnosti uchádzač o zamestnanie môže poskytnúť pomoc okrem iného aj v oblasti vzdelávania, kultúry, pri uskutočňovaní kultúrnych alebo zbierkových charitatívnych akcií, pri starostlivosti o ochranu a zachovanie kultúrneho dedičstva. Dobrovoľnícku službu

Obr. č. 1: Tvorivé dielne s Oksanou Lukomskou

vykonáva takýto dobrovoľník v knižnici v rozsahu 20 hodín týždenne nepretržite najviac počas šiestich kalendárnych mesiacov. S takto chápanou formou dobrovoľníckej činnosti majú skúsenosti viaceré knižnice v trnavskom kraji.

V Žitnoostrovej knižnici v Dunajskej Strede aj v súčasnosti pracujú dvaja dobrovoľníci. Jedna pracovníčka v oddelení pre deti a druhá v oddelení pre dospelých. Robia pomocné knihovnícke práce: opravujú, čistia knihy, zaraďujú a upratujú knihy na policiach, robia pomocný dozor.

3. Dobrovoľník, ale nie amatér: Pri charakterizovaní tretej kategórie dobrovoľníkov si pomôžem citovaním českého autora Jiřího Tošnera: „*Dobrovoľníci sú nositelia nielen pomoci, ale aj ľudskosti a tvorivosti, poskytujú pomoc nielen pri plnení poslania organizácie, ale ponúkajú nové pohľady na riešenie problémov a spätnú väzbu zabraňujúcu stereotypnému výkonu. Majú čas a možnosť robiť činnosti, ktoré sa nedajú zvládnuť pri bežnej prevádzke, pričom klientom poskytujú neformálnu formu vzťahu. Dobrovoľníci sú nielen doplnením tímu profesionálov, ale propagujú organizáciu na verejnosti.*“ Takže v tomto treťom bode sa budeme zaoberať dobrovoľníkmi, ktorí amatérmi nie sú – naopak, svojou profesionalitou vhodne dopĺňajú profesionalitu knihovníkov.

V knižniciach túto formu dobrovoľníctva majú niekedy podchytenú aj v interných predpisoch. Napríklad v Knižnici Juraja Fándlyho v Trnave organizačný poriadok KJF v Trnave čl. 4, bod 9 znie: „*V knižnici môžu bezplatne pracovať aj dobrovoľníci z radov občanov, ktorí chcú knižnici pomôcť pri plnení úloh.*“

V regionálnej Galantskej knižnici majú dobré skúsenosti s dobrovoľníkmi týchto profesií: bibliografka, spisovateľia, novinár, archivár, aktivisti pri práci v boji proti závislostiam. Všetci vymenovaní robili podujatia bez nároku na odmenu, t. j. ako dobrovoľníci - boli to prednášky pre rôzne kategórie čitateľskej verejnosti - deti, dospelí, študenti. Dobrovoľníci: Ladislav Anda - prednáška Život indiána v minulosti a dnes, nezisková organizácia Čistý deň - prednáška s protidrogovou tematikou, Doc. Mgr. Eduard Chmelár, PhD. - prednášateľ na tému Práva a povinnosti študentov, spisovateľ Karol Fellingner, archivárka Hildegarda Pokreis a autorka a spisovateľka PhDr. Anna Jónasová.

V regionálnej Záhorskej knižnici v Senici je množstvo vecí, ktoré im bezodplatne a dobrovoľne navrhli, prípadne zrealizovali, čitatelia. Za všetky spomenieme najmä tieto príklady: vstup do knižnice, obklad na schodisku, spoločenská sála, informačné panely - navrhla Ing. arch. Iveta Kopecká, maľbu na stene v detskom oddelení vytvorila Mgr. art. Eliška Šeřčíková, logo organizácie spracoval grafik Milan Mikula, maskota detského oddelenia „Poznávajku“ vytvorila Mgr. Mariana Konečná. Aj v Knižnici Juraja Fándlyho v Trnave je mnoho príkladov dobrovoľníctva. Dobrovoľníci často vyrastú z našich detských čitateľov, vlastne si ich vychováme sami. Bývalí detskí čitatelia dôverne poznajú prostredie knižnice. Pomáhajú najmä pri väčších podujatiach určených pre deti: Prázdninový superklub, voľba Kráľa čitateľov, Noc s Andersenom, Hľadá sa Dobšinský. Dobrovoľníci, často ešte študenti, už nie však deti, tu pomáhajú dohľadať na mladých účastníkov podujatia, pripravujú miestnosť na podujatie, rozdávať pomôcky a pod.

Ďalšia skupina dobrovoľníkov v našej knižnici sú spisovatelia, výtvarníci, ilustrátori. Často bez nároku na odmenu účinkujú v našich podujatiach a prispievajú do našich publikácií, či priamo ich tvoria. Napríklad výtvarníčka Oksana Lukomska pripravuje tvorivé dielne, besedy, výtvarné súťaže (obr. č. 1). Je autorkou grafického návrhu obálky časopisu pre deti Čaruška, ktorý vydáva naša knižnica. Spisovateľ Ján Navrátil je pravidelným hosťom na podujatiach určených pre deti. Je spoluvytvorcom detského časopisu Čaruška a autor úvodníkov v tomto časopise. Ďalší spisovatelia z nášho regiónu - Ján Čápka a Eva Kopúnková, sú spoluvytvorcami podujatí pre deti, porotcami a hodnotiteľmi v súťažiach. Spolupracujú s nami aj ďalší dobrovoľníci: mladí filatelisti z filatelistického krúžku pri našej knižnici (obr. 2),

Obr. č. 2: Filatelisti na Bratislavských zberateľských dňoch

ktorý vedie Ján Mička, herci Divadla Jána Palárika v Trnave - Gregor Hološka, náš „Andersen“ z Noci s Andersenom, herci amatérskeho divadla Disk – účinkujú najmä pri prezentáciách a čítačkách, Anton Szaló, tvorca hlavolamov a krížoviek. Akademický maliar Miroslav Cipár vytvoril pre knižnicu sériu Ex libris – zvlášť na knihy pre dospelých, zvlášť pre deti.

Pomáhajú aj bývalí kolegovia - knihovníci na dôchodku: Mária Miháliková spolupracuje s knižnicou, keď potrebujeme sprievodcovskú službu spojenú s prednáškou o pamätihodnostiach Trnavy.

Aj hudobné oddelenie má svojich dobrovoľníkov. Mladí hudobníci pripravujú raz ročne koncert pre svojich rovesníkov v priestoroch hudobného oddelenia knižnice. V ostatných rokoch sa často zdôrazňuje komunitná funkcia knižnice.

Knižnica poskytuje priestor na stretávanie sa rôznych záujmových skupín, ktoré v spolupráci s ňou rozvíjajú svoju činnosť. Pri Knižnici Juraj Fándlyho v Trnave sa takto vyformovala literárna skupina – Fórum humoristov. Humoristi sa schádzajú na pôde knižnice, prezentujú svoju tvorbu na jej pôde, ale často aj mimo nej. Vystupovali na Kremnických Gagoch, v bratislavskom nákupnom centre, tento rok vystúpia aj na Bibliotéke.

Aj keď dobrovoľníctvo v prostredí knižníc má rôzne formy a spôsoby vykonávania, je nepochybné, že existuje a je dôležitou súčasťou práce v knižnici. Rok dobrovoľníctva 2011, je dobrou príležitosťou, aby sme tieto rôzne formy dobrovoľníctva prehodnotili, podchytili a dodali im sofistikovanejší charakter.

Text: Mgr. Lívia Koleková. KJF v Trnave

Foto: Archív KJF v Trnave

PRÁCA S REGIONÁLNOU LITERATÚROU V GALANTSKEJ KNIŽNICI ZA ROKY 2007-2011

Galantská knižnica v Galante ako ústredná verejná knižnica s regionálnou pôsobnosťou pre okres Galanta už vyše štyri desiatky rokov buduje komplexný bibliografický systém – priebežne vytvára dokumentovú databázu regionalík.

Oddelenie bibliografie a informácií buduje fond regionálnych dokumentov, ktoré tvoria neperiodické i periodické dokumenty. Neperiodické dokumenty sa spracovávali do roku 2006 klasicky, od septembra tohto roku plánujeme prechod na ich elektronické spracovanie. Periodické dokumenty podliehajú analytickému spracovaniu. Všetky regionálne dokumenty sú základom pre poskytovanie kvalitných knižnično-informačných služieb našim používateľom. Okrem uvedených činností poskytujeme výpožičné, konzultačné, poradenské, rešeršné a bibliograficko-informačné služby. Oddelenie koordinuje bibliografickú činnosť vo vlastnej knižnici i v knižniciach regiónu. Regionálny knižničný fond je aj základom edičnej činnosti a vydávania odborných a personálnych bibliografií, bibliografických letákov, ako aj rešerší regionálneho charakteru. Za posledných päť rokov sme vydali personálne bibliografie Jerguša Ferka (2007) a Svetoslava Veigla (2010), odborné bibliografie ako Bibliografia periodickej tlače v okrese Galanta za roky 2001 - 2006 (2007), 40 rokov Vlastivedného múzea v Galante (2009), Fotoklub pri MsKS Galanta (2010), Ochrana prírody v okrese Galanta (2010). V tomto roku boli vydané publikácie pri príležitosti 60. výročia založenia Galantskej knižnice: Bibliografia edičnej činnosti Galantskej knižnice a Galantská knižnica v tlači, obe za roky 2001 až 2011. Z odporúčajúcich bibliografií vyšlo už druhé doplnené vydanie Pavla Dvořáka (2009), z bibliografických letákov: Jubilejný rok Zoltána Kodályja (2007), ktorý vyšiel dvojjazyčne, Rok J. M. Hurbana (2007), Mária Jančová (2008), Ján Smrek (2008), Andrej Sládkovič (2010), Janko Matúška (2011). Naše oddelenie eviduje významné osobnosti regiónu a buduje regionálnu biografickú databázu. Ide o klasickú lístkovú Kartotéku významných osobností okresu Galanta, ktorá obsahuje v súčasnosti 1 249 záznamov. Služi ako informačný prameň - od poskytovania informácií používateľom, cez zostavenie personálnych bibliografií, kalendárov, biografických slovníkov, zbierok básní až po uverejnenie v periodikách, monografiách, elektronických médiách alebo na prednáškovú činnosť. Na jej základe sme zostavili a vydali biografický slovník Galéria galantských osobností (2007), Kultúrnohistorický kalendár osobností Trnavského samosprávneho kraja (2007, 2. preprac. vyd. 2009), príspevky do monografií o Galante a iných obciach okresu.

V regionálnej tlači ako Galantské noviny, Slovo Šaľanom, Obzor, Knižovnícky obzor a i. sa pravidelne objavujú kalendáre výročí, či medailóny významných osobností. V elektronickej podobe na webovej stránke knižnice je prístupný Kalendár výročí osobností okresu Galanta (mesačne), a v power-pointovej prezentácii sú spracované Osobnosti Galanty, ktorá sa používa pri prednáškach.

Opodstatnenosť a význam činnosti oddelenia je potvrdzovaná neustále sa zvyšujúcim záujmom používateľov, hlavne odborných pracovníkov a študentov stredných a vysokých škôl o regionálne informácie a dokumenty.

Mgr. Judita Kontárová, Galantská knižnica

NOVINKY PRE KNIHOVNÍKOV

Slovenské e-knihkupectvá

Nevyhnutnou podmienkou, aby si knižnice udržali svojich čitateľov, ale aj získavali nových, je pravidelné dopĺňanie knižničného fondu novými knihami. Každoročne vychádza množstvo nových titulov kníh a najmä obecné knižnice majú často problém zorientovať sa v ich ponuke. V tomto čísle ponúkame ako pomôcku pri akvizícii prehľad virtuálnych knihkupectiev, ktoré vám, knihovníkom, môžu ušetriť čas a aj finančné prostriedky. Sú to:

Albertina icome Bratislava, s. r. o.

Albionbooks - cudzojazyčná odborná literatúra - dovoz a distribúcia

Alter Ego - všeobecné - slovenská i cudzojazyčná beletria, učebnice, pedagogika, počítačová literatúra a iné

Anima - technická literatúra, CD-ROM

Antikvariát shop

Ariadna - religionistická, filozofická, ezoterická literatúra

Artforum - všeobecné

ATLAS.sk - všeobecná a odborná literatúra, e-knihy, poézia, slovníky

Brloh - knihy, fantasy, sci-fi, PC a video - hry, kartové hry

Byzant

Cad Press - bojové umenie, zdravotné cvičenia - aikido, ajurvéda, akujóga, akupresúra, bušido, čchi-kung, chi kung/qigong, dim mak, džudo/judo, iaido/lukostreľba, jeet kune do, joga, karate, kendo, kumite, kung-fu

Computer Press - počítačová lit., ekonomika a management, právo, auto-moto

Don Bosco - náboženská literatúra, romány, životopisy, pre deti

Drobný Group - Kníhkupectvo

Dunaj - beletria, počítače a internet, literatúra faktu, história, hudba, Video/DVD, hry PC/PS

Elita - odborná literatúra z oblasti ekonómie a práva, vedecké monografie, študijné pomôcky, učebnice, jazykové i výkladové slovníky a encyklopédie, príručky, zákonníky, komentované zákony, populárno-náučné publikácie

ePlanet.sk - odborná literatúra aj knihy na voľný čas. Predaj kníh s možnosťou prelistovania on-line na ePlanet.sk

EPOS - virtuálna predajňa najväčšieho vydavateľstva ekonomicko-právnej literatúry

E SZM - všeobecná a odborná literatúra

Eurobooks - zahraničná literatúra, beletria, odborná literatúra, literatúra faktu, Slovensko a svet, šport a záľuby, turistickí sprievodcovia, video, DVD, audio

Fandom - sci-fi a fantastická literatúra

Gorila.sk - slovenský nákupný portál, knihy, DVD, CD, hry

Grada - odborná lit.: právnická, ekonomická, financie a účtovníctvo, manažérska, psychologická, zdravotnícka, počítačová tematika, architektúra a stavebníctvo

Ikar - všeobecné: beletria, obrazové publikácie, encyklopédie, literatúra faktu, odborná literatúra, príroda, cestovanie

Ikarus – beletria, cestovanie, literatúra faktu, odborná a zahraničná literatúra

info BANK - internetový obchodný dom - knihy

Ing. Pišteck - FREDDIE - predaj kníh & puzzle

Jaga Group - stavebníctvo, architektúra, bývanie

Jonatán

Juventus - psychológia, pedagogika, výchova v predškolskom a školskom veku, hry, zábavná, odborná a pedagogická literatúra slovenskej i zahraničnej produkcie

Kníhkupectvo Legenda - online

Kníhkupectvo Svecpetr - špecializované kníhkupectvo zamerané na prijímacie skúšky a štúdium na vysokej škole

Knihy na Mametotu - knihy, beletria, poézia, próza, knihy pre deti, sci-fi, fantasy, detektívky

LARS - knihy - najširší výber ezoterickej, náučnej a duchovnej literatúry. Špecializujú sa na učebnice základných škôl, stredných škôl a jazykové učebnice. Sústreďujú ponuku všetkých vydavateľstiev, ktoré sa zaoberajú vydávaním učebníc (SPN, POLANA, ORBIS PICTUS atď.)

Leštáchovo kníhkupectvo

Literárne informačné centrum

Littera

Malé centrum - lekárske, prírodné, technické, spoločenské a ekonomické vedy

Martínus - próza, poézia, spoločenské, prírodné vedy, umenie, deti a mládež

Mrkvička – knihy pre deti a mládež

Orbis pictus - učebnice, metodické príručky, pracovné zošity, zbierky

Pezolt - všeobecné - kníhkupectvo - knižná distribúcia - vydavateľstvo

Pod Vrškom - všeobecné - kníhkupectvo + antikvariát

Press - špecializované: letectvo, zbrane, vojenská technika, poľovníctvo, rybárstvo

Ramzes - internetové kníhkupectvo

Readers Digest výber

Slovart GTG

SUWECO

Študentské stránky

Tatrasnop - ezoterická a religionistická literatúra, bojové umenie, liečiteľstvo

Venturesbooks - dovoz a distribúcia cudzojazyčnej literatúry

Verbum

Vydavateľstvo panorama.sk

Vydavateľstvo Rak - internetové kníhkupectvo

Wap.martinus.sk

Weber1909 - všeobecné: detská literatúra, próza, poézia, encyklopédie, literatúra faktu, odborná literatúra, cestovanie, hobby

Výskum Čítanie mládeže v trnavskom kraji

Výskum Čítanie mládeže v trnavskom kraji realizovalo a zber údajov zabezpečovalo šesť verejných knižníc trnavského kraja – 1 krajská knižnica – Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave, 3 regionálne knižnice - Galantská knižnica, Žitnoostrovská knižnica v Dunajskej Strede, Záhorská knižnica v Senici a 2 mestské knižnice - Mestská knižnica mesta Piešťany, MKC – Knižnica v Hlohovci. Výskum organizácie zabezpečovala a koordinovala Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave.

Výskum nadväzuje na výskum Čítanie mládeže v Bratislavskom samosprávnom kraji, ktorý sa uskutočnil v roku 2009, výsledky ktorého vyšli aj knižne pod názvom *Čítanie mládeže v Bratislavskom kraji v roku 2009*. Autori prišli s myšlienkou, uskutočniť rovnaký výskum aj v ostatných krajoch Slovenska a získať tak kompletný obraz o čítaní mládeže na Slovensku. Na podnet Slovenskej asociácie knižníc sa do výskumu zapojili aj ostatné kraje, krajské knižnice spracovali výsledky za jednotlivé kraje a následne budú výsledky analyzované a spracované za celé Slovensko v komparácii s výsledkami výskumu realizovaného v roku 2009. Dotazníky boli štatisticky spracované v Kabinete výskumu kultúry Národného osvetového centra v Bratislave a následne boli vyhodnotené v regionálnych knižniciach trnavského kraja. Metodika výskumu bola spracovaná ešte v roku 2009. Rovnako ako v bratislavskom kraji sme vo výskume použili dotazníkovú metódu a dotazníky boli vyplňované spoločne počas vyučovania v triedach oslovených škôl. Zber údajov sa uskutočnil v termíne od 12. do 27. apríla tohto roka. Pri spracovaní a vyhodnocovaní dotazníkov bola dodržaná zásada anonymity, spätne nie je možné zistiť meno, triedu ani školu respondentov.

Oslovili sme žiakov ôsmych a deviatych ročníkov základných škôl a žiakov druhých ročníkov stredných škôl. Výskum bol realizovaný na 37 školách v trnavskom kraji, z nich bolo 16 základných škôl, 9 gymnázií a 12 stredných odborných škôl. Celkový počet respondentov bol 1 739, z toho bolo 694 chlapcov (39,9 %) a 1 040 dievčat (59,8 %). Do výskumu sa zapojilo 800 žiakov základnej školy (46 %), 486 žiakov stredných odborných škôl (27,9 %) a 447 žiakov gymnázií (25,7 %) vo veku od 13 do 19 rokov. Cieľom výskumu bolo získať informácie o informačných potrebách a požiadavkách sledovanej kategórie respondentov. Výskum potvrdil, že práve u tejto vekovej kategórie sú v návštevnosti a vo využívaní služieb knižníc veľké rezervy a knižnice, napriek tomu, že knižnice vyvíjajú mnohé aktivity, zamerané na získavanie čitateľov z radov mládeže. Mnohé verejné knižnice pravidelne na začiatku školského roka oslovujú základné, stredné i vysoké školy s ponukou podujatí pre rôzne vekové kategórie, od žiakov materských škôl až po nami sledovanú vekovú kategóriu 15 - až 18 - ročnej mládeže. V súvislosti s prechodom žiakov na strednú školu knižnice pravidelne pripravujú pre študentov prvých ročníkov stredných škôl informačné hodiny a exkurzie, aby tak pomohli študentom zorientovať sa pri hľadaní informácií potrebných k štúdiu. Zistené údaje nie sú pre knižnice, podobne ako vo výskume v roku 2009, priaznivé, viac ako polovica responden-

tov (53,5 %) uviedla, že nenavštevuje žiadnu knižnicu, 30,3 % navštevuje inú, pravdepodobne verejnú knižnicu a najmenej, len 23,9 %, navštevuje školskú knižnicu. Najviac respondentov, ktorí knižnicu nenavštevujú vôbec, je vo veku 13 a 15 rokov, teda sú to žiaci základných škôl. Knižnice by mali zamerať svoju pozornosť na túto vekovú skupinu a osloviť základné školy s atraktívnou ponukou podujatí, zameranou špeciálne pre túto vekovú skupinu.

Z výskumu ďalej vyplynulo, že návšteva knižnice priamo nezávisí a nie je ovplyvnená zaťaženosťou mládeže školskými povinnosťami, ale je skôr výsledkom spôsobu trávenia ich voľného času a prioritami, ktoré si zvolili. Všeobecne mládež považuje knižničný fond za málo atraktívny, zastaraný a neaktuálny, v školských aj verejných knižniciach im chýbajú nové knihy, ktoré z finančných dôvodov knižnice nemôžu nakupovať podľa svojich potrieb a nepáčia sa im ani priestory a zariadenie knižníc. Tieto dôvody však nie sú jedinou príčinou nízkej návštevnosti knižníc, z výskumu vyplynulo, že mládež v sledovaných vekových kategóriách čítanie jednoducho nebaví. Tradičné tlačené médiá ako zdroj informácií pre pracovné úlohy strácajú svoje postavenie a pri získavaní informácií, potrebných na riešenie školských domácich úloh, súčasná mládež jednoznačne, najviac zo všetkých médií, uprednostňuje internet. Knihy ako zdroj informácií využívajú najviac používatelia knižníc (51,7 %), kým mládež, ktorá nenavštevuje žiadnu knižnicu, číta menej a uprednostňuje informácie od kamarátov a z internetu. Za posledné dva roky sa internet na Slovensku stal všeobecne dostupnejším, či už v knižniciach vďaka projektu Ministerstva kultúry Slovenskej republiky Verejný internet v knižniciach Slovenskej republiky, do ktorého sa zapojilo aj 10 verejných knižníc trnavského kraja a aj v domácnostiach, čo sa prejavilo aj vo väčšom využívaní tohto zdroja. Vo výskume sme sledovali, či pedagógovia vyžadujú od žiakov odporúčané čítanie. Vyplynulo, že existuje priama súvislosť medzi požiadavkami učiteľov na čítanie a návštevnosťou knižníc u mládeže: ak učitelia nevyžadujú povinné čítanie (až 65,6 % z nich), mládež nenavštevuje žiadnu knižnicu a číta minimálne, na vyhľadávanie informácií využíva internet a odpisuje od kamarátov. Naopak, návštevníci knižníc čítajú podstatne viac. Čítanie odporúčanej literatúry kladie síce zvýšené nároky na voľný čas žiakov, ale ak pedagógovia nevyžadujú od žiakov čítanie odporúčanej literatúry, výrazne rastie počet žiakov, ktorí nenavštevujú žiadnu knižnicu, nemajú motiváciu – podnet, aby knižnicu navštívili.

Čitateľské zručnosti si však človek neosvojí sám od seba, je potrebné vhodné vedenie rodičov v spolupráci so školou a knižnicou už od útleho veku dieťaťa. Z výskumu vyplynulo, že nezaujím o čítanie je výraznejší v rodinách bez vlastnej knižnice. Treba podchytiť záujem mládeže o čítanie ako v rodinách tak aj v knižniciach. Pri dopĺňovaní knižničných fondov knižníc sa zamerať na akvizíciu tematických žánrov, ktoré mládež preferuje. Úlohou knižníc by však nemal byť konkurenčný boj s internetovými službami, ale knižnice by mali byť miestom, kde čitateľov naučia vyhľadávať, triediť, spracúvať a selektovať relevantné informácie z dôveryhodných zdrojov.

Zo života Krajskej pobočky Spolku slovenských knihovníkov Trnava

Exkurzia do žilinských knižníc

Knihovníci trnavského regiónu združení v Krajskej pobočke Spolku slovenských knihovníkov sa 21. septembra 2011 vybrali spoznávať knižnice v Žiline. Nazbieralo sa nás na celý autobus. Za jeden deň sme sotva stihli dve knižnice – jednu verejnú: Žilinskú knižnicu a jednu akademickú: Univerzitnú knižnicu Žilinskej univerzity. Exkurzia pripomínala v niektorých momentoch „straty a nálezy“. Na cestu do verejnej knižnice sme sa okoloidúcich ľudí pýtať nemuseli. Našťastie, možno by

Obr. č. 1: Návšteva v Krajskej knižnici v Žiline

menzy!“

V knižniciach sme našli vždy pripravených knihovníkov.

Riaditeľka Krajskej knižnice v Žiline, Mgr. Katarína Šušoliaková, spolu s Mgr. Zuzkou Mjartanovou nám v krátkej prezentácii predstavili bohatú činnosť svojej knižnice. Môžu sa pochváliť rôznymi zaujímavými službami pre svojich čitateľov, mnohými veľkolepými podujatiami a mnohými úspešnými projektmi. Priestory knižnice – veľké, presvetle-

Obr. č. 2: Akademická knižnica Žilinskej univerzity

sme boli sklamaní. Pomocou GPS sme ju v pohode našli. Komplikovanejšie to bolo s akademickou knižnicou. Keď sme prešli tou istou cestou už tretíkrát, a knižnica nikde, nezostalo nám nič iné – iba sa spýtať na cestu do knižnice. Potešiteľné bolo, že slovenské mladé devy a neskôr aj policajti vedeli, kde je univerzitná knižnica: „však hneď vedľa

né, účelné. Čo k tomu dodať? Nezávidíme, ale taký centrálny bod, či informačný bod je „supervec.“

Aj kolegyně z našich trnavských akademických knižníc boli prekvapené veľkosťou priestorov v Univerzitnej knižnici Žilinskej univerzity. Takmer všetky priestory (služobné i súkromné) nám odtajnila PhDr. Marta Sakalová, riaditeľka UK ŽU spolu so svojimi kolegynami. Vďaka za to, že nám venovali svoj čas, i keď sa bori- li s revíziou knižničného fondu.

Po návšteve knižníc sme si našli čas na prehliadku historického centra mesta. Kto tu bol naposledy pred pár rokmi, nestačil sa čudovať, čo všetko sa tu objavilo. Nielen pekne upravené námestia, ale i veľké nákupné centrá. „Knihovník ku knihovníkovi sadá,, – veru tak, objavili sme viacero skupiniek pri spoločnej kávičke, či pi- večku. Rozhovory a výmeny skúseností pokračovali

aj cestou autobusom. Jednoducho, našli sme spoločnú reč. Nezabudli sme ani na kultúrny rozmer našej exkurzie. Účastníci ocenili návštevu Sobášneho paláca Bytči (obr. č. 3), ktorý dal postaviť palatín Juraj Thurzo, aby mohol vystrojiť honosné svadby svojim siedmim dcéram.

Obr. 3: Pred Sobášnym palácom v Bytči

Naozaj prekrásna renesančná kultúrna pamiatka ! Už teraz sa tešíme na spoločné putovanie trnavských knihovníkov za výmenou skúseností v budúcom roku! Radi by sme vyrazili do Prahy. Len aby sme našli cestu domov!

PS: Nakoniec sa našli aj stratené okuliare, ako aj majiteľ zabudnutej mikiny.

Jesenná burza kníh

Krajská pobočka Spolku slovenských knihovníkov v spolupráci s KJF v Trnave pripravila jesennú burzu kníh (na obr. vľavo).

Časťou výťažku z burzy podporila celoslovenskú literárnu súťaž Literárny salón Trnava 2011.

*Text: Benjamína Jakubáčová, KJF v Trnave
Foto: Archív KJF v Trnave*

Z REGIÓNOV

Krátke správy zo Žitnoostrovnej knižnice v Dunajskej Strede

Knižnično-informačný systém Virtua v Dunajskej Strede:

Blíži sa koniec roka a tým aj termín prechodu našej knižnice na nový knižničný systém Virtua. Týmto krokom sa aj Žitnoostrovná knižnica pripojí k ostatným regionálnym knižniciam trnavského kraja, ktoré tento systém už používajú. Prípravné práce bežia v plnom prúde už od leta. Knižničný fond, cca 100 tisíc zväzkov, označujeme čiarovými kódmi. Pracovníčky absolvovali základné školenie nového systému, momentálne prebieha konverzia dát a dúfame, že od 1. januára 2012 bude aj naša knižnica pracovať vo Virtui.

Finančná podpora Mesta Dunajská Streda:

V januári tohto roka uverejnilo Mesto Dunajská Streda výzvu pod názvom „Podpora všeobecne prospešných služieb a aktivít v roku 2011“. Žitnoostrovná knižnica v Dunajskej Strede vypracovala projekt pod názvom „Kultúrno-spoločenské aktivity na popularizáciu čítania.“

Kedže až 70 % používateľov knižnice sú obyvatelia mesta, dotácia by finančne zabezpečila kultúrne podujatia, ktoré by slúžili najmä obyvateľom Dunajskej Stredy. Projekt bol úspešný a Mesto Dunajská Streda poskytlo knižnici dotáciu vo výške 450 €, vďaka nej sme mohli uskutočniť viaceré podujatia – Posedenie pri čaji s MUDr. Petrom Hunčíkom, Noc s Andersenom, Krst knihy Mariky Pogányovej.

Do konca roka máme naplánované ešte ďalšie podujatia.

Na krídle motýľa:

Motto: *„Každá myšlienka je hodná uznania. Ak sa jej ho nedostalo dnes, stane sa tak v budúcnosti. No najprv ju treba pre budúcnosť uchovať.“* (Marika Pogányová)

Krst prvej básnickej zbierky talentovanej autorky Mariky Pogányovej Na krídle motýľa sa uskutočnil 12. septembra 2011 v priestoroch Žitnoostrovnej knižnice v DS, k slávnostným chvíľam prispeli peknou hudbou a spevom manželia Šípošovi.

Charizmatická Marika - obyvateľka nášho mesta, je známym a obľúbeným človekom aj v našej knižnici. Pomáha nám a stala sa známou ako „Babička rozprávkarčka“ počas Noci s Andersenom. Podujatie sa uskutočnilo s finančnou podporou Mesta Dunajská Streda.

Helena Laczová, Žitnoostrovná knižnica v Dunajskej Strede

Boli sme na „Veľtrhu pre seniorov“

Mesto Trnava, Stredisko sociálnej starostlivosti v Trnave a denné centrá pre seniorov v Trnave pri príležitosti Mesiaca úcty k starším pripravili 3. ročník veľtrhu pre seniorov, ktorý sa konal v dňoch 19. a 20. októbra v Mestskej športovej hale

v Trnave. Počas oboch dní bol pre seniorov pripravený bohatý spoločenský program plný hier a zábavy. Pre záujemcov boli pripravené aj vzdelávacie podujatia na tréningy pamäte, škola tanca, či bezplatné poradenstvo v oblasti zdravia, meranie krvného tlaku, masáže, predaj kníh, syrov a vína, ochutnávka liečivých čajov a pod. Organizátori pripravili pre seniorov aj módnu prehliadku z vlastnej tvorby seniorov, vystúpenia hudobných skupín ako Pramene a Old Boys Jazz Band, folklórnych skupín - Trnavček, Borovieňka, Modrančanka, Krupanskí črpáci a aj rôzne súťaže v spoločenských hrách a losovanie anketových lístkov. O dobrú náladu sa svojimi piesňami postarali Otto a Sylvia Kollmannovci.

Medzi 32 vystavovateľmi nechýbala na veľtrhu ani Knížnica Juraja Fándlyho v Trnave. Vo svojom stánku prezentovala svoju edičnú činnosť, knihy zo svojich fon-

Výstavný stánok KJF v Trnave na Veľtrhu pre seniorov

dov zamerané na tréningy pamäte a najmä služby knižnice, zamerané špeciálne pre seniorov.

K dispozícii boli aj prihlášky pre záujemcov o členstvo v knižnici, ktoré mohli seniori ihneď vyplniť a pozvánky na podujatia knižnice na mesiac október a november.

Pracovníci knižnice (na obr.) poskytovali počas oboch dní konzultácie o kurzoch práce s počítačom a internetom.

Knížnica Juraja Fándlyho v Trnave od roku 2003 organizuje bezplatné kurzy práce s počítačom pre verejnosť a konkrétne Útvar referenčných služieb od februára 2008, špeciálne pre seniorov, realizuje **Program počítačovej gramotnosti pre seniorov**, ktorý sa teší značnej obľube, o čom svedčí aj veľký počet uskutočnených školení.

Záujem o tieto kurzy neúfcha ani po niekoľkých rokoch od začiatku ich realizácie, preto mnohí seniori využili ponuku knižnice a prihlásili sa do kurzu priamo na veľtrhu. Vďaka počítačovej gramotnosti, ktorú tak získajú, môžu komunikovať so svojimi deťmi a vnúčatami žijúcimi v zahraničí, čítať noviny a časopisy a vedieť si vyhľadať na internete rôzne informácie.

Sme vďační organizátorom veľtrhu, že nám ponúkli možnosť zúčastniť sa na tomto podujatí, a bezplatne tak prezentovať činnosť našej knižnice. Knihovníci sa často na rôznych fórach sťažujú, že knižnice a ich činnosť nie je pre médiá zaujímavá. Ale ak chceme byť pre médiá zaujímaví a chceme, aby sa knižnice dostali do povedomia širokej verejnosti, musíme prijať každú výzvu, využiť každú možnosť, ktorá sa nám naskytne, na zviditeľnenie a propagáciu svojej knižnice, jej činnosti a služieb, tak ako v tomto prípade.

Text: Mgr. Darina Kráľová, KJF v Trnave

Foto: Archív KJF v Trnave

Pod'me spolu do knižnice

V Záhorskej knižnici v Senici sa realizoval od marca do októbra 2011 projekt s názvom „Poznávajka, pod' medzi nás,“ zameraný na podporu rastu počtu pravidelných používateľov detského oddelenia. Cieľom knižnice bolo na základe komunitnej spolupráce a aktivít predstaviť knižnicu a aktivity s ňou spojené začínajúcim čitateľom. S finančnou podporou Ministerstva kultúry SR, VÚC a sponzorov Záhorská knižnica mohla uskutočniť svoje zámery a prostredníctvom série podujatí získať aktívnych čitateľov. Významným podujatím z tohto cyklu bol májový čitateľský maratón „Čítajme si... 2011“ (obr. č. 1), kedy sa aktívne projektu s celoslovenskou pôsobnosťou zúčastnilo v Záhorskej knižnici v Senici až 193 detí.

Obr. č.: 1: Čitateľský maratón Čítajme si ...2011

Podujatie bolo spojené s akciou „Les ukrytý v knihe“ (obr. č. 2). Deti, ktoré sa práve nezúčastňovali čitateľského maratónu, pracovali na návrhu informačného plagátu pri príležitosti Medzinárodného roku lesov, tiež nechýbal náučno-zábavný kvíz „Zázračný svet prírody.“

V rámci akcie *Dni detskej knihy* malí čitatelia privítali v priestoroch detského oddelenia spisovateľa Júliusa Balca. Vyvrcholením *Dní detskej knihy* bola návšteva lesného pedagóga v Záhorskej knižnici, ktorý sa prihovril žiakom základnej školy i senickým škôlkárom, hravou formou poučil o základoch ekologickej výchovy a interaktívne ich zapojil do práce s knihou.

Počas letných prázdnin nadviazala knižnica spoluprácu s miestnym centrom voľného času a sprostredkovali tak deťom z denného mestského tábora prehliadku knižnice spojenú s hravým výkladom o správaní sa ku knižničnému fondu a využívaní kníh pri získavaní informácií. V septembri sa stretli predškoláci zo senickej materskej školy v tvorivej dielni v knižnici, kde sa zabavili výrobou šarkanov. Stačila kniha Gabriely Dittelovej „*Letí, letí, všetko letí...*“ s ilustráciami Petry Némethovej.

Počas letných prázdnin nadviazala knižnica spoluprácu s miestnym centrom voľného času a sprostredkovali tak deťom z denného mestského tábora prehliadku knižnice spojenú s hravým výkladom o správaní sa ku knižničnému fondu a využívaní kníh pri získavaní informácií. V septembri sa stretli predškoláci zo senickej materskej školy v tvorivej dielni v knižnici, kde sa zabavili výrobou šarkanov. Stačila kniha Gabriely Dittelovej „*Letí, letí, všetko letí...*“ s ilustráciami Petry Némethovej.

Obr. č.: 2: Les ukrytý v knihe

V rámci stretnutia s Mariánom Hatalom, ktoré dostalo názov *Kratochvíle* podľa jeho najnovšej knihy „*Kratochvíle pre väčšie deti a menších dospelých*“, uvítali žiaci druhého stupňa základnej školy recitáciou autorových i vlastných básní, po ktorých nasledovala uvoľnená diskusia.

Séria podujatí, workshopov a tvorivých dielní bola ukončená zápisom nových čitateľov a slávnostným odovzdávaním čitateľských preukazov, ktorých súčasťou bola rozprávková dielňa.

Text: Júlia Záhorcová Záhorská knižnica v Senici

Foto: Mgr. Milan Soukup

Neskorý zber v krásnom zapadákov

Opäť sa nám v knižnici niečo vydarilo! Letnú sezónu podujatí sme zavŕšili v knižničnej záhrade. V našich končinách sme si užívali výnimočne oneskorené leto a krásnu jeseň a v posledný septembrový podvečer sme sa tešili aj z knižných a hudobných hodov. Zobierali sa kamaráti, priatelia a priaznivci knižnice a prišli gratulovať autorom dvoch počinov: vydanie knižky *Neskorý zber* a CD platne *Krásny zapadáak*. Trnavské pesničky. Autorom knihy *Neskorý zber* s podnázvom

Zlata B. Škreko, B. Jakubáčová, B. Chmelík, M. Mrva

„*Je fakt, že ma vychovala ulica – ale hlavná.*“ je novinár, publicista, básnik, humorista Benjamín Škreko. Kniha je zbierkou vtipných krátkych básní, limerikov, epigramov a aforizmov. Knižku ilustroval Pavol Šebák.

V úvode nájdeme i pochvalu od Tomáša Janovica: „*Humor je múdra hravosť. A knižka Benjamína Škreka je práve takáto. Múdro hravá a hravo múdra.*“

Benjamín Škreko je autorom textov aj CD platne *Krásny zapadáak*. Texty trnavských pesničiek sú takmer všetky v rodnej trnavčine. Autorom hudby je Trnave veľmi dobre známy hudobník Marián Makar Mrva. Obidve dielka nám predstavili umeleckým prednesom Pavol Lančarič z divadla DISK, hudbou Marián Makar Mrva a speváčka Michaela Bobeková. Za všetkých Trnavčanov a facebookovských fanúšikov zaablahoželel autorom veľmi vtipným príhovorom profesor Bohumil Chmelík a malým papierovým lietadielkom naštartoval let knihy a CD platne do sveta.

Atmosféra malej záhradnej slávnosti vystihovala radosť z dobrého zberu, i keď neskorého, a všetci sme si užívali v krásnom zapadákov. O pár dní nato predstavili autori svoje CD *Krásny zapadáak* aj študentom v hudobnom oddelení Knižnice Juraja Fándlyho v Trnave.

Text: Benjamína Jakubáčová, KJF v Trnave

Foto: Archív KJF v Trnave

Letné a jesenné podujatia v Galantskej knižnici

Dôležitú a neoddeliteľnú súčasť práce každej verejnej knižnice tvoria aktivity v oblasti kultúrno-výchovnej činnosti s cieľom propagovať a zviditeľniť knižnicu v povedomí širokej verejnosti. Mimoriadna pozornosť je venovaná hlavne mladej generácii, ktorej sa snažíme neustále ponúkať širokú škálu aktivít, či už ide o individuálne formy práce s deťmi a mládežou, alebo o organizovanie rôznorodých kolektívnych podujatí. Ťažiskom práce je hlavne formovanie vzťahu tejto skupiny čitateľov ku knihe a k čítaniu. Inak tomu nebolo ani počas uplynulého leta, kedy sme zorganizovali množstvo rôznorodých akcií, z ktorých vyberáme tie najzaujímavejšie. Pri príležitosti Medzinárodného dňa detí sa uskutočnila literárno-výtvarná súťaž pre deti Špeciálnej základnej školy v Galante *Kreslenie na asfalt* na tému *Moja najobľúbenejšia literárna postava*. Deti kreslili rôzne rozprávkové postavy a príbehy a svojou fantáziou takto spestrili „svoj“ deň – MDD.

Počas letných prázdnin Galantská knižnica zorganizovala pre deti v Letnom tábore Centra voľného času Spektrum Galanta prednášku na tému *Život indiána v minulosti a dnes*. Deti sa od čitateľa Galantskej knižnice, Ladislava Andu, ktorý prednášku viedol, dozvedeli zaujímavosti o živote Indiánov a na záver si mohli odniesť rôzne indiánske suveníry.

Ďalšou letnou aktivitou bola literárno-výtvarná súťaž na tému *Moja najobľúbenejšia literárna postava*. Deti formou kresieb prezentovali svoje literárne zážitky, všetky ich práce boli vystavené v priestoroch Galantskej knižnice.

V rámci Dní európskeho kultúrneho dedičstva 2011 sme pripravili výstavu kníh, periodík, drobnej tlače z regionálnych fondov našej knižnice o kultúrnych pamiatkach a vydali sme aj informačný leták Kultúrne pamiatky Galantského regiónu.

Zaujímavá bola prednáška autorky PhDr. Anny Jónasovej na tému *Samuel Neufeld a jeho galantská tlačiareň*, ktorá sa uskutočnila dňa 9. septembra 2011. Autorka veľmi pútavou formou predstavila poslucháčom aj históriu mesta a jeho okolia.

Pri príležitosti Dňa otvorenej samosprávy Trnavského samosprávneho kraja, dňa 6. októbra 2011, boli, už spomínaná výstava publikácií o kultúrnych pamiatkach a prednáška – beseda s protidrogovou tematikou so psychológom a klientmi Resocializačného zariadenia n. o. Čistý deň a študentmi Strednej odbornej školy obchodu a služieb Galanta.

Pre najmenších čitateľov Galantská knižnica pravidelne usporadúva rozprávkové pásmo *Z rozprávky do rozprávky*, hlasné čítania a tvorivé dielne. Na týchto podujatiach sú deti hravou formou oboznamované s knihami a knižnicou.

Galantská knižnica pripravila pre záujemcov *Burzu kníh*, ktorá sa uskutoční v novembri vo vestibule knižnice.

Galantská knižnica plánuje organizovať podobné podujatia aj v budúcnosti. Informácie o plánovaných podujatiach budú tak ako doteraz zverejňované na internetovej stránke www.galantskaskniznica.sk, na facebooku a v Galantských novinách.

Angelika Biróová, Galantská knižnica

Za Irenkou Orbánovou....

Slová sa ťažko ukladajú na papier, keď si máte zaspomínať na niekoho, kto od nás navždy odišiel. Je to o to ťažšie, ak ste s ním prežili kus profesionálneho života ako kolega a v súkromí ako priateľ, dobrý známy... Preto je veľmi ťažké prijať skutočnosť, že pani Mgr. Irena Orbánová už nie je medzi nami. Zomrela v posledný deň minulého roka vo veku 72 rokov. V galantskom Dome smútku sa s ňou rozlúčila nielen jej rodina ale i veľa známych, priateľov, susedov, členov klubu dôchodcov a bývalých kolegov z kultúrnych inštitúcií.

Pracovala so slovom ...

Vážila si slovo vypovedané, ktorému pozorne načúvala, aj slovo napísané, ktorému upísala knihovnícky život a ktoré aj sama často vytvorila. Počas jej aktívneho pracovného života sme sa s ňou stretali ako s redaktorkou maďarskej mutácie okresných novín, kultúrnych spravodajov; bola zodpovednou redaktorkou viacerých vydaní v Galantskej knižnici. Prekladala z maďarčiny do slovenčiny a naopak. Sama som ju často požiadala o preklad historických odborných textov – vždy ich urobila presne, dôkladne, načas. S jej menom sa možno stretnúť aj pri prekladoch niektorých kapitol v poslednej knihe o histórii Galanty. Ako dôchodkyňa pracovala aj v redakcii Galantských novín.

Celý život pracovala v oblasti kultúry. Dlhé roky na odbore kultúry ONV v Galante ako inšpektorka pre knižnice. Toto zameranie určilo aj smer jej ďalšieho štúdia. Popri rodine a zamestnaní vyštudovala a promovala na Katedre knihovníctva a vedeckých informácií FF UK v Bratislave. Po čase sa stala riaditeľkou Galantskej – vtedy Okresnej knižnice. Mala zmysel pre presné plnenie úloh, no dávala pracovníkom dostatočný priestor na tvorivé aktivity. Podporovala výskum regionálnej histórie na báze kníh a dokumentov, nadchla sa pre inovácie, nápady, ktoré zlepšovali výsledky práce. Bola jednou z tých ľudí, na ktorých sa dalo vždy spoľahnúť. Dôveryhodná, chápaná, korektná. Zdržanlivá v úsudkoch, no presná vo výpovediach. Žena s dobrým srdcom, ochotná pomôcť, povzbudiť. Rozumela svet, rozumela ľuďom, pomáhala susedom, kolegom, organizovala kultúrne aktivity v klube dôchodcov, nechýbala na vernisážach v Renesančnom kaštieli alebo v Galantskom múzeu, aktívne sa podieľala na podujatiach OZ Galanta literárna – Ženský hlas, milovala hudobné podujatia, ktoré sa konali v meste. Bola sčítaná, rada o knihách debatovala, knižnica, aj po odchode do dôchodku, bola jej oázou vzdelanosti a poučenia.

Odišiel nám blízky človek, kolegyňa, priateľka. Pribudlo ďalšie prázdne miesto medzi kultúrnymi harcovníkmi v meste... Už sa s ňou nestretne na literárnych besedách, ani na koncertoch vážnej hudby. Už sme odkázaní iba na pamäť, na spomienky, ktoré sa nám pri jej mene budú vynárať. Ako pamiatka na človeka, ktorý tu, na tomto kúsku zeme, zanechal stopu. V nás.

Češť jej pamiatke!

PhDr. Anna Jónasová

Priestorové vybavenie obecných knižníc

Na Slovensku je situácia s priestorovým vybavením obecných knižníc v porovnaní s inými krajinami (napr. Českom) nie veľmi priaznivá. Obecné knižnice, kým sa transformovali do dnešnej podoby, prešli po roku 1989 veľkými zmenami. Zrušili sa strediskové obce a aj miestne kultúrne centrá v obciach a podľa zákona o knižniciach č. 183/2000 Z. z. sa zriaďovateľmi obecných knižníc stali obce. Zákon obciam zároveň, okrem iného, ukladá povinnosť „zabezpečiť vhodné priestory pre knižnicu, primerané veľkosti jej knižničného fondu, rozsahu poskytovaných knižnično-informačných služieb a zameraniu knižnice (par. 12, odsek 2, písm. c).“ Obce však mali v tom období úplne iné prioritné úlohy ako napr.: plynofikáciu obce, vybudovanie vodovodu, budovanie verejnej kanalizácie a mnohí zriaďovatelia odkladali riešenie s umiestnením knižníc do vhodnejších priestorov na neskôr. Aj v súčasnosti si túto povinnosť veľa zriaďovateľov plní len čiastočne alebo vôbec. Obecné knižnice sú častokrát umiestnené v nedôstojných podmienkach a zriaďovatelia sa vyhovávajú, že „žiaľ, lepšie priestory sme v celej obci nenašli.“ Pritom sú obecné knižnice jediným kultúrnym a spoločenským centrom i v tej najmenšej obci. Predovšetkým v tých obciach, kde obecné úrady zrušili materskú a základnú školu, sú knižnice jediným zdrojom informácií, ale sú aj miestom pravidelného stretávania sa obyvateľov obce.

Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave má vo svojej metodickej pôsobnosti 93 verejných knižníc v troch okresoch – Trnava, Piešťany a Hlohovec. Z nich sú 4 mestské knižnice, 2 obecné profesionalizované knižnice a 86 obecných neprofesionalizovaných knižníc.

Pred desiatimi rokmi bola situácia v umiestnení niektorých obecných knižníc veľmi zlá. Zmeny k lepšiemu nastali asi pred piatimi rokmi, keď mnohé obce už vyriešili svoje priority (plynofikácia obce, verejný vodovod a kanalizácia, nové chodníky ...) a začali riešiť aj otázku knižnice. Aj vládou schválená Stratégia rozvoja slovenského knihovníctva na roky 2008 – 2013 stanovila medzi prioritné ciele a strategické úlohy umiestnenie knižníc (úloha č. 8 – Výstavba a rekonštrukcia knižníc). Je potešujúce, že aj vďaka týmto opatreniam sa od roku 2006 zlepšili priestorové podmienky asi v tridsiatich knižniciach trnavského regiónu, a to presťahovaním do vhodnejších priestorov alebo rekonštrukciou doterajších priestorov (v okrese Trnava: Bučany, Hrnčiarovce nad Parnou, Malženice, Naháč, Zvončín, Križovany nad Dudváhom, Majcichov, Borová, Dolné Orešany, Trstín, Bohdanovce nad Trnavou, Lošonec, Jaslovské Bohunice, Špačince, Zavar; v okrese Hlohovec: Leopoldov, Červeník, Horné Trhovište, Jalšové, Madunice, Siladice, Sasinkovo; v okrese Piešťany: Dubovany, Chtelnica, Leopoldov, Pečeňady, Veľké Kostolany, Veľké Orvište, Vrbové).

Finančné prostriedky na rekonštrukciu, či na výstavbu nových priestorov pre knižnicu, obce zabezpečili nielen z vlastných zdrojov, z grantového programu Ministerstva kultúry Slovenskej republiky, z eurofondov – v programe pre rozvoj vidieka, ale i z rôznych iných grantov a od miestnych sponzorov. Predstavím aspoň niekto-

ré knižnice, ktoré zrekonštruovali svoje priestory alebo získali nové priestory za posledných päť rokov.

V roku 2006 po dvoch sťahovaniach dostala svoje nové priestory v kultúrnom dome **Obecná knižnica v Bučanoch**. Svoje služby v nových priestoroch poskytuje od decembra 2006. Okrem výpožičných služieb poskytuje od roku 2006 pre svojich čitateľov novú službu: občania môžu využívať na dvoch PC prístup na internet.

V roku 2007 sa sťahovala do nových priestorov v budove II. Základnej školy na Jantaušovej ulici aj **Mestská knižnica vo Vrbovom** a zrekonštruované priestory aj nové vybavenie má od januára 2007 aj **Obecná knižnica vo Veľkých Kostolčanoch**. Knižnica poskytuje aj bezplatný prístup na internet pre verejnosť.

V roku 2009 sa v okrese Trnava sťahovali dve obecné neprofesionalizované knižnice, sú to obecné knižnice v Zavare a v Špačinciach. Veľkú zásluhu na týchto zmenách majú najmä starostovia týchto obcí. Zvlášť hrdá na svoje priestory môže byť **Obecná knižnica v Zavare**, ktorá poskytuje svoje služby od mája 2009, keď obecný úrad zabezpečil pre knižnicu nové účelové priestory v budove v centre obce. Do knižnice bol zakúpený nový nábytok podľa návrhu architekta a 4 počítače s internetom pre verejnosť. Zvýšil sa počet prevádzkových hodín pre verejnosť na tridsať hodín týždenne. Bola prijatá nová knihovníčka, ktorá po zaškolení vykonala revíziu, zakúpený bol knižnično-informačný systém pre malé a stredné knižnice (KIS MASK). Knižnica sa stala komunitným centrom pre obyvateľov obce i pre Domov sociálnej starostlivosti. Aj **Obecná knižnica v Špačinciach** rozšírila v roku 2009 nielen svoje priestory, ale aj rozsah poskytovaných služieb. Obecný úrad zrekonštruoval priestory knižnice, rozšíril priestory o vedľajšiu miestnosť a zakúpil do knižnice nové moderné vybavenie. Knižnica poskytuje bezplatný prístup na internet pre verejnosť na troch počítačoch a tiež rozšírila výpožičný čas pre verejnosť. V roku 2010 sa do nových priestorov presťahovali a svoju činnosť rozšírili obecné knižnice v Pečeňadoch a v Malženicach. **Obecná knižnica v Pečeňadoch** má zrekonštruované a rozšírené priestory i nové moderné vybavenie. Knižnica je pre verejnosť otvorená štyri hodiny týždenne. Obecný úrad zakúpil do knižnice nový nábytok, počítač, nový knižnično-informačný systém pre malé a stredné knižnice. Nová knihovníčka spracovala knižničný fond do elektronickej formy.

Obecná knižnica Malženice sa presťahovala do nových účelových priestorov, ktoré sú na 1. poschodí obecného úradu. Do nových priestorov zakúpil obecný úrad nový nábytok a zvýšil aj počet výpožičných hodín. Nová knihovníčka, Mgr. Margita Machová, urobila revíziu knižničného fondu a knižnica úspešne obnovila svoju činnosť. V marci 2011 sa do nových účelových priestorov presťahovala **Miestna ľudová knižnica Dubovany** (obr. 2 na str. 20), knižnica je umiestnená v novopostavenej budove obecného úradu, k dispozícii má krásne podkrovné priestory. V septembri sa do nových účelových priestorov presťahovala aj **Obecná knižnica Bohdanovce nad Trnavou**. Príklady priťahujú a motivujú ... Za päť rokov sa zlepšili podmienky v 1/3 knižníc, dúfam, že aj ostatné obce budú nasledovať ich príklad a všetky obecné knižnice získajú dôstojné priestory pre svoju činnosť.

Mgr. Darina Kráľová, KJF v Trnave

Novinky z regiónu

Budova Knižnice Juraja Fándlyho v Trnave (na obr. č. 1) skrásnela - počas letných prázdnin sa uskutočnila náročná výmena okien na čelnej stene budovy.

Obr. č. 1: Budova KJF v Trnave

noch.. Vďaka projektu Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka vzniklo rekonštrukciou budovy a areálu obecného úradu pre občanov nové kultúrno-spoločenské centrum Obce Dubovany.

Knížnica získala nielen krásne priestory, ale aj nové moderné vybavenie a počítač.

Po takmer sto rokoch boli staré okná vymenené a nahradené novými, ktoré boli vyrobené presne podľa originálnych okien.

Už spomínaná **Miestna ľudová knížnica Dubovany** (na obr. č. 2) - obecná neprofesionalizovaná knížnica, sa presťahovala do nových účelových priestorov v budove obecného úradu v Dubova-

Obr. č. 2: Miestna ľudová knížnica Dubovany

Text: Mgr. Darina Kráľová, KJF v Trnave

Foto: Archív KJF v Trnave

Knížničný spravodajca. Časopis pre verejné knížnice Trnavského samosprávneho kraja

Ročník 38, č. 2, rok 2011

Edícia: Metodika. Vydáva Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave

Zodp. redaktor: Mgr. Lívia Koleková

Predseda redakčnej rady: Mgr. Darina Kráľová

Členovia redakčnej rady: Bc. Ivana Gálusová, Benjamína Jakubáčová, Helena Laczová,

Mgr. Martina Márová, Helena Pekarovičová, Mgr. Katarína Soukupová

Neprešlo jazykovou úpravou

Rozsah: 20 s. Nepredajné

Registrácia: MK SR EV 3657/09